

LETO—YEAR XXI

Cena lista je \$4.00

Entered as second-class matter January 28, 1918, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1102, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918

Tragikomedija ameriškega kapitalističnega časopisja

O tem časopisju se lahko reče, da poneumuje ljudstvo.

Chicago, Ill.—Dve vesti v sedanjih dneh, ki sta popolnoma v protislovju z zdravo človeško pametjo, pokazuje jasno kot beli dan, koliko je kapitalističnemu časopisju na tem ležeče, da izobrazuje in podučuje ljudstvo.

Ena vest pripoveduje resno, da se je Wilbur Glenn Voliva vrnil s potovanja okoli sveta in se je preprčal, da je zemlja plovska in da se italijanski aviatik general Nobile izgubil s svojo zrakoplovno ladjo "Italia," ker je padel z njo čez rob sveta. In pri taki vesti ni prav nobene-ga komentarja.

Svet je plovska. Tako trdi Wilbur Glenn Voliva, car med svojimi verniki v Zion Cityju, o katerem zdravniki psihiatri do danes še niso izrekli, da je njegova pamet tako razvita, kot šestletnega dečka, ali pa da je navihane, ki izrablja zaupanje nevednih in slaboumnih. Voliva se je na svojem potovanju okoli sveta preprčal, da je svet plovska. Ha, ha, ha! Če bi bil svet plovska, bi se Voliva nikdar več ne vrnil s svojo družino na-za v Illinois. Temu navihancu je neznano, da vsi proračuni, ki jih napravijo kapitani in drugi pomorski častniki na morju, da dojenjajo pozicijo ladje in pot za ladjo, slone na teoriji in dognanju, da je svet okrogel in se suče okoli svoje osi, a obenem pa okoli solca.

Voliva je prišel nekoč s 86 centov v žepu v Zion City, danes pa premore trinajst milijonov dolarjev. Kdor zna in ima široke etične principe, ta razume! Druga vest pripoveduje, da je prejel klic "S O S" (pomoc! nujno potrebna) od zrakoplovne ladje "Italia," ko se je razbila ob veliki gori.

Neresnica take vesti je tako očitna, kot če kdo trdi, da je muha tako velika kot slon. Kajti če je ladja zadela ob goro in padla doli, je postal njen radio-aparat neraben. Kako je mogla ladja oddajati klice "S O S," če je ležala na tleh in je bil njen radio aparat neraben in teh klicov ni slišal nihče drugi, kot mlad amaterski operator, ki se le uči tam nekje v Pennsylvaniji?

Na to kapitalistični šmoki ne mislijo, ko priobčujejo take vesti brez komentarja, ker mislijo, da so tudi vsi drugi ljudje brez možganov ali da ne mislijo na drugo kot kako bodo napolnili svoje želodec.

LA FOLLETTE BO VODIL DELEGACIJO IZ WISCONSINA NA KONVENCIJI

Platforma te države zahteva, da električne centrale postanejo javna lastnina.

Washington, D. C.—Senator La Follette je zapustil mesto dne 6. junija. Odpeljal se je v Madison, Wis., od tam pa pojde v Kansas City na konvencijo republikanske stranke. Predlagan je za predsednika wisconsin-ske delegacije za konvencijo republikanske stranke. Wisconsin-ska platforma zahteva, da električne centrale postanejo javna lastnina in da kongres sprejme postavne proti izdajanju sodnijskih prepovedi ob času sporov v industriji.

Slon umoril kemika. Nairobi, Afrika.—Nekje ga mladega kemika, ki se je podal na lov na divje zveri, je pograbil velik slon in ga yrgel ob noko drevo, kjer so ga našli njegovi tovariši težko ranjenega. Od-peljali so ga v bolnišnico, kjer je pa kmalu umrl.

Poziv tekstilnih barbov glas vpljotega v pustinja

Mesto delavcev, ki se skesano vračajo na delo, so pa prišli piketi s cvetlicami v gumbni-cah.

New Bedford, Mass.—Tekstilni podjetniki so izdali običajni poziv na stavkujoče delavce, da se naj vrnejo na delo minuli ponedeljek. Delavci so odgovorili na klic podjetnikov na ta način, da so se razvrstili stavkovne straže s cvetno španskega beža v gumbnicah. Portugalski delavci so se spomnili, da so cvetlice znak zmage. In tako so v nede-ljo nabrali cvetje španskega beža in ga razdelili med stavkovne straže, da so ga pripele na prvi.

Okoli dva tisoč stavkujočih delavcev na jugu in okoli tri ti-soč delavcev na severu je pike-tiralo vrata tovarnen trdk Hat-haway, Page, Nonquit in dru-gih tvrdk. Policija je molče opazovala veliko vrsto piketov, ki so korakali po dva in dva gor-indol. Na drugi strani ceste so stali stavkarji v gruclah uro in pol, ne da bi se ganili. Odbor za podporo stavkarjem je očpal zelene listke, s katerimi so stavkarji opravičeni do živčne pod-pore. Otrokom so bili listki pre-ščipljeni, preden so šli v šolo.

Piketi od raznih tovarnen so se zliili v eno vrsto in korakali na shod, ki se je obdržal na Saul-nierjevem praznem stališču, po-koč znano John Brownovo po-pevko.

Portugalski delavci, ki so obenem tudi ribiči, so pri volji od-iti na ribolov na morje. Najem-nina za dve ribički akuni stane \$14. Zanjkrat, ko so odpluli na ribji lov, so ujeli 8,000 funtov rib, ki so jih v dveh dneh razde-lili med stavkarje.

Green in tovariši v stari vlogi boračev

Voditelji Ameriške delavske federacije prišli v Kansas City beračit republikance za "de-lavske planke."

Washington, D. C.—William Green, predsednik Ameriške de-lavske federacije, je naznanil v soboto, da delavske strokovne unije nasprotujejo kandidaturi podpredsednika Dawesa in go-vernerja Alberta C. Ritchieja, ker sta oba prijatelja "open shopa." Obenem pravi Green, da federacija ne bo podpirala nobenega političnega gibanja za neodvisno ali tretjo stranko.

Eksekutiva federacije je po-slala posebni odbor v Kansas City, kjer predloži konvenciji republikanske stranke delavske "planke" v platformi. Isti odbor obišče tudi konvencijo demo-kratske stranke v Houstonu koncem tega meseca.

V odboru so Green, Frank Morrison, T. A. Rickert, Matt-hew Woll, Martin F. Ryan in James O'Connell.

CINIZEM V PLATFORMAH KAPITALISTIČNIH STRANK JE SPOŠEN.

Tako se izražajo trije časnikarji.

Washington, D. C.—Ashmun Brown od lista "Providence Journal" govori za republikan-ce, Charles Michelson od lista "New York World" za demokra-te, Basil M. Manly, pisatelj je časniški sindikat, pa za progre-sovce. Vsi trije pa izjavljajo, da bodo platforme strank leta 1928 nevedne zaupanja, kakor so bile v kampanjah preteklih let.

Platforme bodo polne fraz, ki imajo namen zbegati in zavajati volilce.

NAROCITE SI KNJIGO "AMERIŠKI SLOVENC!"

VELIKI POLITIČNI CIRKUS V KANSAS CITY

Cimbale in reklamni bobni inter-resnih skupin pojo, hvaleč svojega izvoljenca.

Chicago, Ill.—Visoke pesmi done v kapitalističnem časopis-ju. Vsaka skupina, ki ima upa-nje, da vsili svojega izvoljenca republikanski stranki kot pred-sedniškega kandidata, poje in naglašuje vrline svojega izvoljen-ca in pripoveduje, da le njen iz-voljenec popelje republikansko stranko do zmage. Podporniki Lowdena, bivšega konservativ-nega gubernerja države Illinois, svare pred Hooverjem in nagla-šajo, da le Lowden lahko popelje republikansko stranko pri le-tošnjih volitvah do zmage. Po-le Lowdena so našli milost v očeh te skupine le še senatorji Watson, Curtis in Goff. V ozdu-ju imajo podpredsednika Dawe-sa kot "tinega konjčka," ki se je nekoč trudil, da organizira ameriške fašiste kot protisilo proti delavnemu ljudstvu.

Najbolj nevaren tekmelec tej skupini se zdi trgovski tajnik Herbert Hoover. Ta skupina kaže protestne resolucije proti Hooverjevi kandidaturi kar na koše.

Hooverjeva skupina tudi ne drži krišem svojih rok in pri-dno udriha po nasprotnih izvo-ljenih in pripoveduje, da so v pogubo republikanski stranki.

Ta ravs in kavi v republikan-ski stranki ni nič novega. Pred-stava se ponavlja vsaka štiri le-ta in ima namen zbegati ljud-stvo na eni strani, na drugi stra-ni je pa navadno barantanje.

Republikanska stranka je za-govornica in podpornica kapita-lističnega sistema blagovne pro-dukcije in distribucije, ali go-spodarskega sistema, v katerem se producira in razdeljuje blago zaradi profita in ne zaradi ljud-skih potreb. Stranka, ki zagovarja in podpira tak gospodarski sistem, ne more storiti ničesar za delavno ljudstvo, pa naj bo njen predsedniški kandidat kdorkoli.

"Italo" najdena?

V Rimu so izvedeli, da se Nobile nahaja nekje 220 milj od Spicbergov.

Oso, 10. jun.—Iz Kingsbaya poročajo, da je brezična zveza z "Italijo" od časa do časa ob-novljena. Kolikor je mogoče doslej razumeti Nobileve de-pe-še, je silen vihar zagnal zrakoplov ob ledeno pločo na arktič-nem morju dne 24. maja. "Ita-lia" je popolnoma uničena, toda Nobile je moral rešiti radioapa-rat. Dva moža sta bila pri pad-cu težko ranjena. Moštvo se je potem razdelilo v dva partiji, ki se zdaj vlečeta po ledenih plo-čah proti suhemu in ena partija nosi ranjenca. Hrane so imeli za šest tednov, torej je še ni zmanjkalo.

Rim, 9. jun.—Casnikarska agentura Stefani poroča, da je bila Nobileva oporišna ladja "Citta di Milano" večer v ra-diokomunikaciji z Nobilem. Zve-za je trajala 20 minut. Pozel-ja, katero je dal Nobile, je kakih 20 milj od rta Leigh Smith in približno 220 milj severno od Kingsbaya na Spicbergh. Ka-pitan ladje "Citta di Milano" je takoj nato naprosil lovsko ladjo "Hobby," naj odrine na dotično mesto in skuša doseči "Italijo" s samni in psi.

(Ako je ta vest resnična, je "Italia" obležala na enem izmed malih otokov, katerih kar mrgo-li v dotičnem okolišču. Otoki so zapuščeni in skoraj nedostopni, ker se dvigajo kot skalnati stož-ci 800 do 2000 čevljev visoko iz morja.)

Tri železniške družbe mo-rajo plačati odškodnino

Tako so odločila sodišča v štirih slučajih.

Washington, D. C.—Zvezno najvišje sodišče je podalo sodbu v treh odškodninskih pravih, da morajo železniške družbe plačati odškodnino.

Nickel Plate železnica mora plačati vdovi Milton Slaterja \$9,500 odškodnine. Delal je za železniško družbo dvajset let. Ubil ga je velik tram pri grad-nji mostu.

Illinois Northern železnica se je skušala izogniti plačilu od-škodnine v vsoti \$22,500 za po-kojnino Joseph Gilhakom, pre-mikanjem, ki je zlezal pod poško-dovani voz, da ga pomaga po-praviti začasno. Voz se je pre-maknil in ga ubil. Kompanija se je izgovarjala, da je Gilhak sam od sebe riskiral življenje. Sodišče je pa bilo drugega mne-nja in je odločilo proti kompa-niji.

"Katy" železnica se je trudila, da se razveljavi razzodba, ki je priznala \$16,500 odškodnine za pokojnino J. A. O'Connorjem, predelavcem na progi. O'Connor je bil ubit, ko je vozil po želez-niški progi voz na motor, a pro-ga je bila prosta. Tako so go-ovorili signal ob progi. Sodišče ni hotelo pomagati železniški družbi.

Tisti dan je najvišje sodišče priznalo še eno drugo odškodni-no. In sicer vdovi W. S. Bella v smislu odškodninskega zaka-na države Tennessee.

W. S. Bell je bil pilot na ladji, ki je čistila strugo v reki Cum-berland. Pri delu je smrtno po-neorel.

PREISKAVA TRUSTOVE PROPAGANDE.

Fred J. Jenkins pozvan na zasli-šanje pred zvezno obrtno ko-misijo.

Washington, D. C.—Vsa ob-širna propaganda, s katero je trust elektrike prepregel vso de-želo v korist svojih interesov, bo prišla pod posebno preiskavo, katero vodi zvezna obrtna ko-misija, v tem tednu.

Zvezna komisija naznanja, da je pozvan Fred R. Jenkins iz Chicago, predsednik vzgojeval-nega oddelka National Electric asociacije, da nastopi kot priča pred zvezno obrtno komisijo. Jenkins je zapleten v propa-gandno afero v državi New York, o kateri se je raspravljalo in so bile zaslišane pričje pretekli teden v Washingtonu.

Jenkins je obdolžen, da je l. 1924 imenoval J. B. Sheridan, direktorja missouriske propa-gandističnega biroja, predsedni-kom preiskovalnega odbora, ka-teremu je bila dana naloga, da pregleda učne knjige glede jav-nih naprav v višjih šolah. She-ridan, ki je bil zaslišan pred zvezno obrtno komisijo pretekli teden, je storil kot mu je naro-čil Jenkins in sestavil o preiska-vi obširno poročilo. Poročilo je vsebovalo "odkritje," da so uč-ne knjige protivne interesom električnega trusta in jih bo tre-ba revidirati. Da se pa to zgo-di, se mora vplivati na profesor-je ekonomije in jih pridobiti za trustovo propagando.

Zvezna obrtna komisija je pozvala na zaslišanje tudi Wil-liam C. Granta, trustovega di-rektorja, H. J. Gonda, izdaja-telja "Public Service Magazine" in več drugih uradnikov Nation-al Electric asociacije.

Morilec deputija obsojen v dosmrtno ječo.

Lafayette, Ind.—John Burns, ki je umoril John P. Grova, se-rifovega deputija, je bil v petek obsojen v dosmrtno ječo. Burns je umoril deputija 7. feb. t. l. v Covingtonu, Ind., v avtomobilu, v katerem ga je deputij peljal v državno pobiljevalnico.

PODJETNIKI NE MARAJO VAJENCEV

Za pomanjkanje vajencev so odgovorni podjetniki in ne de-lavske strokovne organizacije.

Washington, D. C.—Vladno polzvedovanje je zopet eno sta-rih laži, a katerimi so podjetni-ki prihajali v javnost, pribila na steno. Med podjetniki je bila zelo priljubljena govorica, da de-lavske strokovne organizacije ovirajo najemanje vajencev. Kapitalistično časopisje je seve-da te govorice ponavljalo in ta-ko pomagalo v javnosti širiti va-sti, da so delavske strokovne or-ganizacije odgovorne, ako pri-manjkujejo izučeni in izurjeni delavci. Vlada je uvedla polz-vedovanje in tako dognala, da niso delavske strokovne organi-zacije odgovorne za primanjko-vanje izučenih in izurjenih de-lavcev, ampak krivda za ta po-jav je na podjetnikih.

Biroj za delavsko štatistiko delavskega departmeta Zdru-ženih držav je po paznem študi-ranju tega vprašanja v devet-najst mestih in med stavbinski-mi delavci, prišel do tega zak-ljučka.

Poročilo pravi, da se šolske oblasti, člani komiteja za vajen-ce in stavbinski kontraktorji ne obotavljajo izreči, da so posa-mezni kontraktorji največ od-govorni, da primanjkujejo va-jenci. Kratkovidnost, brezbril-nost in egoizem kontraktorjev, ki ne marajo vajencev, izjavlja-je oni kontraktorji, ki niso breme in skrba, da imajo naj-število zadostno število vajencev v primeri z njih podjetjem, so največ krive, da ni zadostnega števila vajencev.

Biroj pravi, drugo vprašanje je, koliko vajencev se prijavlj, da se šole učijo rokodelstva. Tu so dolge liste vajencev, ki čaka-jo, da pridejo na vrsto. Toda delavske strokovne organizacije težko dobe podjetnike, ki so pri volji učiti vajence. To posebno velja za sidarje in ometače. V Pittsburghu dovoljuje pogodba uniji električarjev, da izbire va-jence. V Chicagu so podjetniki za montiranje vodovodnih na-prav kršili določbo v pogodbi, ki je dajala uniji pravico izbirati vajence.

Poročilo pravi, da delavske strokovne organizacije v resnici ne nasprotujejo učenju rokodel-skih vajencev. Temu pa poro-čilo dostavlja, da je veliko težje najti vajence v odprti (neuni-ški) kot v zaprti (unijski) de-lavnici. Preiskava je dognala, da so samo trije neunijški kon-traktorji imeli več vajencev, kot jih dovoljuje unija.

Posledica preiskave je ta, da je dognala, da je tam veliko va-jencev, kjer so delavske stro-kovne organizacije močne, malo pa tam, kjer so šibke.

Preiskava je dalje dognala, da je samo v štirih mestih si-tem za vezbanje in učenje ro-kodelskih vajencev popoln in ob-sega vse unije v mestu. Ta me-sta so: New York, Detroit, Nia-gara Falls in Cleveland. Izmed vseh mest pa ima Cleveland naj-boljši sistem. Strokovni učitelji v strokovnih šolah v Clevelandu sodelujejo s tem sistemom, da vajenci razumejo res rokodel-stvo, ko poteče njih učna doba.

Komedija na rumunskem dvoru. Bukarešta, 9. jun.—Princesa Helena, mati šestletnega rumun-skega kralja, je storila korake za postavno ločitev od svojega soproga Karla, ki se potepa po svetu z lepo Magdo Lupescu. Vsako prošnjo za ločitev zakona v Rumuniji pa mora odobriti kralj. Helena mora torej do-biti dovoljenje od svojega šest-letnega otroka! In dobila ga je. Regencija je v imenu kralja do-volila razporeko.

Fašisti izgnali erbeke-ga konzula iz Zadra

Zadnji dogodki sblížali Jugosla-vijo in Čehoslovakijo v temi kooperaciji proti fašizmu. Ru-munija rasočarana.

Belgrad, 10. jun.—Seja na-rodne skupščine, ki se je apot se-sla, je bila večeraj ponovno razbi-ta v pretepu med pristaši vlade in opozicijo radi nettunske po-godbe. Policija je vrgla štiri poalance iz zbornice.

Belgrad, 9. jun.—Belgradski listi poročajo, da so fašisti več-eraj izgnali jugoslovanskega kon-zula in večje število drugih Ju-goslovancev iz Zadra. Ako je vest resnična, bo Jugoslavija zahtevala zadoščenje.

Dunaj, 9. jun.—Mussolinijeve agresivnosti napram Jugoslaviji in agitacija Mussolinijevega pri-jatelja, lorda Rothermera, lastni-ka londonske "Daily Mail," za revizijo trianonake pogodbe v prid Ogrski, ali delo male en-tente k tesnejši kooperaciji.

Čehoslovanska parlamentarna komisija, ki je obkalela Jugosla-vijo, zdaj priporoča, da se oenu-je stalni odbor, ki bo vodil ko-operativno delo med Čehoslova-kijo in Jugoslavijo. Prvi korak pri tem delu bo, da se izenačijo zakoni obeh dežel glede kazen-skega prava in trgovine. Kom-i-sija dalje priporoča, da se revidira trgovske pogodbe, tako da bo Čehoslovakija kupovala ves svoj tobak v Jugoslaviji, Ju-go-slavija pa češke tovarniške is-delke. Na univerzah obeh de-žel se upelje tečaj češkega in arbo-hrvaškega jezika in določi se poseben dan v letu za obha-ljanje vsajamnosti in sblížanja. Jugoslavija je še dobila 25,000,000 vrednosti strovin in škodo-vih tovarnen.

Medtem se pojavlja preobrat v Rumuniji. Mussolini je pred kratkim obvestil rumunsko vla-do, da Italija ne bo podpirala re-vizije trianonake pogodbe. Pred par dnevi je pa Mussolini dajal v senatu baš nasprotno, da je leta pogodba velika coklja za Ogrsko. S tem se je postavil odprto na stran Ogrske in ru-munski vladni krogi so grdo rasočarani.

Eksekucije otrok v južni Kitajski

Moritev šolarčkov, obdolženih "komunizma," v Kantonu.

Kanton, 9. jun.—Večeraj je bilo tukaj eksekutiranih štiri-najst šolskih deklet in trije šo-larčki, ki so bili aretirani kot "komunisti."

V Svatovu so aretirali 300 otrok s učitelji vred na nekem "komunističnem" shodu.

Peking, 9. jun.—Flota japo-nskih aeroplanov je priletela v Peking. Okupacija mesta po nacionalistih se mirno nadalju-je. Pri Tientsinu so izbruhili boji med nacionalisti in zaosta-limi Mandžurci.

NADALJNE ARETACIJE DE-LAVCEV V KENOSHI.

Kenosha, Wis.—V petek je policija aretirala nadaljnih de-volet izprtih pletenarjev. Šte-vilo aretiranih delavcev je s tem doseglo 300, odkar je Allen-A Company izpla unijake delavce pred osemnajstimi tedni. Are-tirani delavci zanikajo kakšno krivdo in bili so izpuščeni proti jamstvu do obravnave.

Zena umorila moža.

Stickney, S. D.—Farmarja Carl Stranda, starega 43 let, je v soboto večer ustrelila njegova žena, ko je mirno spal v svoji postelji. — Stranda je izjavi-la pred državnim pravdnikom, da je že večkrat nameravala ustre-liti svojega moža, toda ni imela poguma, ker je mož zelo grdo postopal z njo in jo večkrat pre-tapal.

